



Systematisk oppfølging av personer med nyoppdaget KOLS i kommunehelsetjenesten

SISSEL F. OFTEDAL, SYKEPLEIER MSC, LEGEHUSET VARDEN

Nasjonale strategidokumenter om oppfølging av KOLS

- ▶ Nasjonal strategi for KOLS området 2006-2011 og Samhandlingsreformen etterspør modeller for oppfølging som kan sikre god systematikk, slik at alle personer med kronisk sykdom får et **likeverdig tilbud** uansett hvor i landet de bor.
- ▶ *"Behandlingen som tilbys skal være av **høy kvalitet, ha dokumentert effekt** og skal gjennomføres i et likeverdig samarbeid mellom pasient, pårørende og tverrfaglig helsepersonell"* (Helsedir, 2012, Nasjonal faglig retningslinje og veileder for forebygging, diagnostisering og oppfølging av KOLS)
- ▶ Kommunene må gjøres i stand til å oppfylle samhandlingsreformens intensjoner om koordinerte og helhetlige pasientforløp, **mer forebygging og tidlig innsats**, flere tjenester nær der brukerne bor, og at en større andel av tjenestene leveres i kommunene. En fremtidsrettet kommunal helse- og omsorgstjeneste har **god tilgjengelighet**, slik at problemer kan forebygges og avklares før de vokser seg større. Det er en tjeneste som bidrar til mestring gjennom god opplæring og systematisk oppfølging i samråd med brukerne og **basert på faglige retningslinjer**. (Stortingsmelding 26 (2014-2015): Fremtidens primærhelsetjeneste – nærhet og helhet.)

Primærhelseteam

- ▶ Helseminister Høie starter pilotprosjekt med **primærhelseteam**. Seks kommuner og 80 fastleger skal delta. Ordningen åpner for hjemmebesøk, men den skal i utgangspunktet **organiseres rundt fastlegekontoret**. På poliklinikken på sykehus kan du få behandling av sykepleier, uten å møte lege. Sykepleiere kan følge opp pasienter med for eksempel diabetes og kols, de kan justere behandling og gi råd også i primærhelsetjenesten (Dagbladet, 22.august 2017).
- ▶ Målet er å gi fastlegene mer tid til dem som trenger legens kompetanse mest og mer tid til å håndtere de medisinske spørsmålene. Sykepleiere kan eksempelvis ta hånd om **forebyggende konsultasjoner, kostholdsveiledning, følge opp kronisk syke pasienter, og utføre andre relevante sykepleiefaglige oppgaver**. (Dagens Medisin 31.08.17).

Legehuset Varden

- ▶ Fastlegekontor
- ▶ 7 fastleger
- ▶ Ca 9000 pasienter
- ▶ Sykepleier ansatt i 50% stilling for å drive astmaklinikk siden august 2000

Organisering av arbeidet på astmaklinikken

- ▶ Tilgjengelighet: 2-3 dager/uke
- ▶ Egen timeliste for legekontorets pasienter
- ▶ Kan ha 9-10 pasienter pr dag
- ▶ Konsultasjonstid 30 -45 min
- ▶ Fastlegene setter pasienten opp på time, pasienter kan selv bestille time eller spl setter opp kontrolltimer

Prosedyrer på astmaklinikken

- ▶ Enkel spirometri
- ▶ Reverseringsspirometri
- ▶ Anstrengelsestest
- ▶ Prikktest
- ▶ Pasientopplæring
- ▶ Røykeavvenning (minimal intervensjon, individuell oppfølging)
- ▶ Registrering av høyde, vekt, beregning av BMI
- ▶ Oksygenmetning via pulsoksymeter
- ▶ Registrering av CAT-score

Oppgaver i konsultasjon

- ▶ Anamnese (tidl lungesykdom, andre diagnoser, røykeanamnese, yrkesanamnese, symptomer, triggerfaktorer, infeksjonshyppighet)
- ▶ Registrere den medikamentelle behandlingen som pasienten bruker – medikamentgjennomgang
- ▶ Kartlegging av fysisk aktivitet
- ▶ Sjekke inhalasjonsteknikk
- ▶ Sjekke inspirasjonskraft der det er nødvendig
- ▶ Kartlegging av antall exacerbasjoner og luftveisinfeksjoner pr år
- ▶ Kostveiledning ved behov

Forts. oppgaver i konsultasjon

- ▶ Ved medikament-endringer, etter KOLS-exacerbasjoner og sykehusinnleggelser tilbys ekstra spirometrikontroll
- ▶ Tilbyr alle spirometrikontroll x 1/år – hyppigere for KOLS grad II-IV
- ▶ Informerer/tilbyr årlig influensavaksinering til alle
- ▶ Informerer/tilbyr pnemokokkvaksine til dem det er aktuelt for
- ▶ Hjelper pasient og fastlege med å innhente/etterlyse epikriser og kontrolltimer hos spesialister
- ▶ Innhenter fastlegen ved forverrelser, medikamentendringer, champix, henvisningbehov

Pasientopplæring for KOLS pasienter – tilpasses individuelt

- Sykdomslære med fokus på bevisstgjøring ved forverrelser av kols
- Medikamentopplæring med fokus på virkning/bivirkning og viktigheten og fordelene av regelmessig medisinerings samt
- Sjekk av og opplæring i riktig inhalasjonsteknikk samt sjekke behov for hjelpemidler
- Deler ut aktuelt skriftlig opplysningsmateriell og viser til nettsider med kvalitetssikret informasjon
- Veiledning rundt mestring av tungpust og symptomer, inkludert hosteteknikk, pusteteknikk og slimmobilisering.
- Veiledning om forebygging og mestring av akutte forverrelser / eksaserbasjoner og prinsipper for egenbehandling
- Røykeavvenning (Ved ønske om reseptpliktig medikamentell hjelp settes pasienten opp til time hos fastlegen.)
- Energiøkonomisering
- Kostholdsveiledning ved behov (tilbys både individuelt og i grupper)

Forts. pasientopplæring for KOLS pasienter

- ▶ Informasjon om aktivitet/trening
- ▶ Informere om og evt henviser til lungerehabilitering
- ▶ Informasjon om oksygenbehandling og CPAP-behandling for de som bruker dette
- ▶ Informasjon om vaksinasjon
- ▶ Informasjon om hjemmesykepleie og hjemmehjelp, trygderettigheter og sosiale ytelser
- ▶ Formidling av kontakt med aktuelle pasientorganisasjoner (Lokalgruppene av Landsforeningen for hjerte- og lungesyke (LHL), Norges Astma- og Allergi Forbund (NAAF) og Lærings- og mestringssentre (LMS)).
- ▶ Informasjon om ikke invasiv ventilasjon
- ▶ Råd ved reiser

Forbedringspotensiale

- ▶ Utarbeidelse av individuell egenbehandlingsplan
- ▶ Ha oppdatert oversikt over trenings-/aktivitetsmuligheter for KOLS-pasienter i kommunen
- ▶ Opplæring i avspenningsteknikker

Utfordringer

- ▶ Fastleger får ikke skrive ut inhalasjonsapparat, Jonas maske, ernæringsdrikk
- ▶ Fremdeles opplever enkelte KOLS diagnosen som stigmatiserende – tar ikke imot tilbud om kontrollspirometri, tilbud om lungerehabilitering, KOLS treningsgrupper
- ▶ Få tilbud om KOLS trening i grupper
- ▶ Finansiering